

ԵՐԲՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԹԻՒ 110

50 ՕԳՈՍՏՈՍ 1913

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱԳՐԱԿԱՆ

ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿ՝ ՊԱՏՐԻԱՐԽՈՒՆԷՐ

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ՄԵՐԱԳԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵԼԵԿԱԳՐԱԿԱՆ
ՇԱՐԲԱԹ-ԱԹ-ԵՐԹ

Երրորդ տարի 30 Օգոստոս 1913 Թիւ 110

«Մերագան Քահանայապետն Պիոս Ժ. կը մաղթ որ Գարդիկէ Աւճազանց շաբաթաբերքը շարունակէ Հայաստանի կարող իկէ ժողովրդոց մէջ, մանաւանդ ի գաւառս, փրկարար առաքելութիւն մը կատարել, ի բարգաւաճման կրօնից եւ ի հոգեւոր օգուտ հոգիներու: Այս մաղթանաց արդիւնաւորութեան համար Մերագան Հայրն արտաքին կ'օրհնէ յիշեալ Շաբաթաբերքը, ինչպէս նաեւ անոր խմբագիրներն եւ ընթերցողները»:

Նամակ Կարգ. Մէրի տէր Կաթի, առ Ամեն. Տ. Պօղոս Պետրոս Ժ.Գ. Թեղեան, Հայ Կարդիկէ Պատրիարք Կիլիկիոյ 21 Նոյեմբերի 1912, ընդ 60780 քուսմամարտ:

ԴԵՊՔԵՐ ԵՒ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐ

ԹԵՐԹԵՐՈՒ ԸՆԹԵՐՅՈՒՄ
(Շար.)

Շատ սխալ է ուրեմն մեր գաւառացի անկիւնք ու բարեհաւատ նամակագիրն այն սկզբունքը թէ՛ Արդար գաղափարն ընել կարենալու համար, ամէն ընդգիծալիք գրութիւններն ալ պէտք է կարդալ, որ եւ իցէ գոյնէ ալ ըլլան»։ Ինչպէս բարոյից ու սրտի մաքրութիւնը անարատ պահելու համար թող չի տրուիր պարկեշտութեան հակառակ ու է խօսք ու գործ, նոյնպէս մաքի ու հաւատարեաց հաստատութիւնը չխախտելու համար քնուտ ներքի չէ, նոյն իսկ առ ի փորձ, չար կամ կասկածելի ընթերցումներով զբա-

ղիւ։ Կարգի պէս փափուկ է սիրտը. չուշանի չափ մաքուր պէտք է մնայ միտքը. ու է հպում, նոյն իսկ անմաքուր շունչի մը, իսկոյն կը խամրեցնէ, և աւանդ, շատ անգամ յաւէտ անդարմանելիօրէն։

Եւ զարմանալի է մարդու ի չարն միտութիւնը. — ա՛յնքան բնածին է՝ արմատէն սկսած փտութիւնը, աղբերակնէն ապականուած հոսանքը, մարդկային փրկութեան ահաւոր անկումը, եւ՝ հեռեւարար, փրկագործութեան անհրաժեշտութիւնը։ — Այս վատթար միտութեամբ կը պատահի որ եթէ փոքր ինչ թողտուութիւն ըլլայ, այլ եւս ընտելութիւնը կը սահի կ'երթայ ի չարն. փոխանակ բարին ալ կարդալու, անպատճառ գէշը կը կարդացուի. բարին ձանձրոյթ կ'առնէ անպատճառ. այլեւս հարկւրներով կը բռնանին չքմեղանք՝ գէշ թերթերու, և ամբողջ անտանտութիւնը՝ բարիներու մասին։ Լուրջ

դիտող մը կ'ըսէր վերջերս . «Ոճրագործներու թիւին աւելնալու պատճառներէն մին է գէշ գիրքերը . թերթերը կարգաւ . . . Եւ ցաւալի է որ այդ գիրքերը ու թերթերը հազուապիւտ չեն . և պիտի համարձակինք ըսել թէ անոնց մեծագոյն մասը անբարոյացուցիչ են» :

Ուստի կարելի չէ թոյլ արուի գէշ թերթերու ընթերցումը՝ ու և է պատճառանքով : Պօղոս Առաքեալ կ'ըսէր . Մի՛ խաբուիք, գեթ խօսիքը կ'ապականեն բարի վարքը : Ո՛հ, ի՞նչ պիտի ըսէր արգեօք եթէ տեսնէր այս գիրքերը, այս վէպերը . ի՞նչ անաքեմանք պիտի կարդար անոնց դէմ : Մարգս Եղեմի դրախտին մէջ կորսուեցաւ՝ — իր ապագայ սերունդովը, — անոր համար որ, հակառակ աստուածային բացարձակ պատուիրանին, ուզեց մօտենալ ու ճաշակել բարւոյ ու չարի գիտութեան ծառէն : Հիմա մանաւանդ պէտք է չափ աւելի զգոյշ կենալ, հիմա՝ որ ընտանեացիս ի չարն միտող սրբտին ու մտքին համար՝ չարը աւելի յանկուցիչ ընելու ամէն արուեստ ի գործ կը դրուի . զբական պաճուճանք, ազգասիրական հոսանք, աժսն վաճառում, ապահով պաշտպանութիւն, արտաքին սեթեւեթներ, որոնք ստէպ կը քողարկեն աղանդաւոր, անկրօն, անիշխանական, որմնադրական խակ ողի, քանդիչ մարդկեղէն ընդերու թեան, առաքինութեան ու երջանկութեան ու մտքի վաւերութեան : Վերոյիշեալ լուրջ քննադատը կ'ըսէ որ, եթէ ընթերցողները դիտանային ըստ կանոնի, այսինքն՝ կարեւորը, պատշաճը, օգուտը, գրողներու շահախնդրութիւնը են . քաջ խորհելով և ողջմտութեամբ կարդալ, «Ո՛չ միայն անհամ և լպիրշ գրուածներէ զգուանքով պիտի խորշէին, այլ ևս ապահովաբար վերջին քանի մը տարիներէ ի վեր մեր հասարակութեան ամէն խաւերուն, մանաւանդ մեր երիտասարդներուն մէջ, գիրքերու և թերթերու միջոցով տարածուած սխալ ու մտտի կարծիքները, փուճ ու վատ գաղափարները, մեղսակար ու անբարոյացուցիչ գաղափարները, չփորձուած չհաստատուած վարդապետութիւնները այս աստիճան չպիտի ծաւալէին» :

Ստոյգ է որ ուղիղ դատաստան ընելու համար պէտք է երկու կողմն ալ լսել, բայց օրինաւոր դատաստանի մեջ, այսինքն ի պատշոնե եւ ի պարսոց, կարելու գիտութիւնն ու փորձն ունենալով . մտքի օրինաւոր դատաստանն ալ պէտք է միեւնոյն պայմաններով օժտուած ըլլայ իր դատաստանը ընելու, լծիորը աալու համար, պարսք, պատշոն, գիտութիւն, փորձ : Եւ այս դատաստանը, ո՛ւշ գրէ՛ք, կրնայ զբաղիլ մարդկային կարծիքներու շուրջը միայն, ըլլայ փիլիսոփայական, ըլլայ ընկերական . ան ատեն վէճը կը լուսաբանէ, հակաճառութիւնը օգուտներ յառաջ կը բերէ . չփութէն կայծ կը ծնանի :

Բայց երբ խնդիրը ստուգութեան վրայ է և ոչ թէ զկարծելեաց, այն ատեն դատաստան ընելու պաշտօն կամ առանձնաշնորհում սորուած չէ բնաւ որ և իցէ անհատի . Եկեղեցւոյ զանձարանին կը վերաբերին այդ յայտնեալ և ստոյգ վարդապետութիւնները, որոնց նա միայն է պահապան ու մատակարար . անհասներուն կը մնայ ո՛չ թէ քննադատել կամ դատել, այլ անպայման հնազանդիլ անոնց, եթէ կ'ուզեն մնալ անկեղծ հաւատացեալներ : Բողոքականներու, ազատամիտներու, արդիականներու, համազգայնականներու թշուառ օրինակները բաւականէն աւելի դաս կրնան ըլլալ անդգոյշներուն :

Այս պարագաներու մէջ, լսել նաեւ միւս կողմը՝ 1. Անօգուտ է . որովհետեւ եթէ մերը ճշմարիտ է, ինչպէս համոզուած ենք, պէտք է կենանք հոն անստատան . ճեմարիսը մէկ հատ է, ուստի անոր հակառակը անպատճառ սխալ է . ի՞նչ օգուտ կրնայ ըլլալ ուրեմն սխալը լսելէն : Երբ գիտես որ ստուգութիւն ունիս, հակառակը անդոյլն և ոչ կը լսես . օրինակի համար՝ երբ նստած ես, և մէկը գայ քեզի ըսէ թէ դու կը քալես, ի՞նչ կ'ընէիր . . . 2. Վնասակար է . թոյնի հետ, մեղանի հետ խաղալ չըլլար . դեղը չատ անգամ չ'ազդեր . բայց թոյնը՝ միշտ . իմաստուններն անգամ, առաքինիներն անգամ փորձութեան առջեւ կը սարալին, և վաղեմի մայր ծառերն անգամ կը տապալին . ի՞նչ պիտի ըլլան նորաբոյո տունկերը, աղածրի մանկունք ու մանկա-

մարդեր . թերուս , անսիրտ , աննկարագիր
փոքրիկունք՝ որչափ շուտ կրնան գայթակ-
ղիլ : Դէշ թերթերն ալ նոյնչափ թունաւոր
են որչափ գէշ վէպեր , բովանդակ , մանա-
ւանդ մեր միջավայրին մէջ , ուր չկայ օրի-
նաւոր դատարարականութիւն՝ մտքի և սրտի
ու բարոյից , ո՛չ առանին ո՛չ վարդապետն .
մինչդեռ հակառակ օրինակներ կը հեղեղեն՝
անհաւատութեան ու հերեպախութեան այս
խառնաշփոթ մարկայից մթնոլորտին մէջ : —
Յ . Յանդգնութիւն է . այդ գրութեանց մէջ
կը բովանդակուին քիչ թէ շատ գէշ բաներ ,
հակառակ կաթողիկէ ճշմարտութեան , որոնք
զօրութեամբ կամ գրականապէս , դատաւար-
տուած են Եպիսկոպոսներէն , Կաթողիկոսնե-
րէն , Ս . Քահանայապետներէն , այսինքն օ-
րինաւոր և առտուածադիր դատաւորներէն .
վերաքննել անոնց դատաւարանը . . . ուր կ'եր-
թայ տոոր ծայրը . կրնա՞ն հասկնալ այդ չա-
րամիտներուն բոլոր արուեստակեալ իմաս-
տակութիւնը . պէտք է Փիլիպպոսին՝ Ե-
թովպացոյ Կանդակայ աշկնոջ ներքինեւոյն
ըրած հարցումն ուղղել նաեւ այսպիսիներու .
Գիթե՞ս աւղեօք զոր քերեմուցուսդ : Ան պա-
տախտանց . Ջիսմեդ կարիցեմ . երե ոք ոչ
առաջնորդեսցէ ինձ : (Գործ . Է .) Առաջնորդը
Եկեղեցին է . անոր դատածին , վճռածին ու
ըսածին անպայման հնազանդինք :

Այդպիսի թերթեր կարգացողները չեն մը-
տածեր դժբախտաբար թէ ատիկա քաջալե-
րութիւն է նաեւ անոնց հեղինակներուն եւ
գործակցութիւն է անոնց փնասարեր ծաւա-
լումին . մինչդեռ կաթողիկէ թերթը թողլիք
կ'ընեն և առոր համար անոնք ալ նիւթական
միջոցներէ վուրկ մտաւով , չեն յաջողիր : Հա-
մոզումն նկարագրի տկարութենէն կը ծնանի
այս ամէնը : Ինչո՞ւ Եպիսկոպոսի պիղծ հորե-
րու ջուրին ա՛յսքան ցանկութիւն . ցամքած
են Սիոնի աղբիւրները :

(Շարունակելի)

ՄԱՀԱՅՈՒ ԿԻՒՆԱՀ

(Տեվամի)

... Էֆէնտի վարդապետին եանընա կիթ-
մէք իւզրէ էվտէն չըգաղընսա տիրի կէօզ-
լիւ . ուզուն պոյլու , էամէր բէնկլի օրթա
խըամէթէխի Մէլիա սալօնը սիլիօրսը : Պու
գատուն սալօնը թէմիլլէմէքսէն չօք հազդ
խտէրտի , չիւնքի օրատա խթէալիլի գատար
այինէյէ պագապիլիրտի :

Էֆէնտի պազէն գարըսընա՝

— Պէսլէմէն բէք թէնպէլ տիր , տէր իտի :
վէ գարըսը տա՝

— Իշի թէմիլլ Եաքար օլտուղունտան
տըր քի կէճիքի , ճէվապընը վէրիւտի :

Էֆէնտիին չըգաղընը անլար անլամազ ,
Մէլիա եավաշճա էֆէնտիին եազըխանէսինի
աչար գարույա կիտէր , խաֆիֆճէ գարույը
չալար :

— Ճէվապ Եօգտըր տըր . . . սիւքիւթ
իթմէք գապուլ իթմէք տէմէք տիր . . . :

Իչէրի կիրէր , տօղրու մասայա կիտէր .

— Տիւնքի կազէթայը նէրէյէ գօմուշ օ-
լապիլիւր աճէպա . . , տիւն միւսաֆիրիմիլ օլ-
տուղունտան իշթէ պիր կիւնլիւք թէէխիւր-
տէյիւմ . . . :

Պիր աղաճըզ արատըգտան սօնրա .

— Իշթէ պուլսում , պէօլիւք տէֆթէրին
ալթընտա իմիշ :

Էյիճէ թէտղըզ իտէրէք

— Սօնրա թէքրար գօյապիլմէք իչիւն
իյիճէ պագամալը տըր , տէր :

Կազէթայը ալըր , թիւյտէն թօլ ֆուրչա-
սընը գօլթուղունըն ալթընա գըստըրարագ ,
քիւչէաէքի սէալիլին իւզէրինէ օթուրուր :

— Օհ , նէ տէ եուճչապ տըր :

Փուրչայը ետրէ աթար վէ պաչլար օլու-
մադա :

— Հէլէ շու հէր կիւնքի օլուտուղըմսա-
հիֆէյի պիր կէօզտէն կէչիրէյիւմ , պագալըմ
եկնէ «մօաէրնիթ բանադրանք» սէրլէվհատը
ալթընտա եէնի պիր չէյ վար մը տըր :

Պէօլիւք պիր մէրազլա կազէթայը օլու-

տուղը վազըթ , չէհրէսինտէ կարիպ ալամէթ -
լէր կէօրիւնիյօրտը .

— Զէվալը ծնունդը Պիոս !... նէ ազլա
խրոմէթ իտիյօր պիւմէղսին... Հէմտէ իւմէ
Ֆէննէ դարչը չըզմագտա նէ մանա վար
տըր... Անլայօրըմ , կէօրիւյօր քի մէսէլէ
իշինէ կէլմէյօր , բէք էյի իզա՛ իտիւմիշտիր ,
օ վազըթ Քիլիսա ճէզալարընըն սիւահնա
միւրաճաթ իտիյօր... Եսվաշ , սուֆրա-
յա օթուրուր իսէք , պու հիքայէյի իսթիյար
Նանէթէ նագլ իտէյիմ , պիլիբիմ քի զըզաճագ
տըր , Ֆագաթ զարարը եօգ տըր , էյլէնիբիզ
պիր բարչա :

Սահիֆէյի չէվիւմէք իչուն կազէթայը
պիւքմէքտէ իքէն , քէնտի քէնտինէ :

— Էյէր պիզիմ Նանէթ ճատըսը , հէր կիւն
էֆէնտինին կազէթասընը օգուսուշ օլսա ,
օ վազըթ քահանալարըն նէ օլտուզարընը
բէք էյի անլարտը , տէր :

Պիրտէն պիրէ նազարը տիզգաթընա «եվ-
լասընըն հայարընա սուշի գաս» իւնվանը
ալթընտա պիր պէնտ չարբար :

— Տօղրուսը . պու կազէթա ախլագա
տայիր տէ չօք մալիւմաթ վէրիյօր , տէյէրէք
իքի սիւթիւնըզ պու մէզմուս Ֆէճիայը եու-
տարճասընա օգուր :

— Հէր հալտէ պուսըն պիւմէք Ֆայիտէտէն
խալի տէյիլ տիր... քիմ պիլիր եարըն պէ-
նիմ պաշըմա տա նէլէր կէլէ պիլիր :

Մէլիա , պէօյլէ պիրէր պիրէր պէնտլէրի ,
մէգալէրէրի օգույարագ տէվում իթմէքտէ վէ
րօման զըսմինա ելթիշմէքտէ իտի : Բօմանըն
իւնվանը Սարը սաշլը Սիւզօն իտի :

Պու նիւմօրէտա , տահա հիչ պիր ֆըզրա-
սընը գաշըրմամը օլտուղը պու րօմանըն
տէօրտիւնճիւ զըսմընըն եիրմի ալթընճը պա-
պը միւնտէրիմ իտի... Էֆէնտի հէր սապահ
քէնտի սըհի ճէվէլանընա չըգարտը... Մա-
տամ իլէ մատմաղէլ տէ անճագ գահվալթը
վազթը աշաղը էնէրլէրտի... Իշթէ պու
ֆըրսաթլարտան պիլիաթիֆատէ Մէլիա քէյ-
ֆինէ կէօրէ րօմանը օգույարալիլիրտի...

— Եօգ , շու Սիւզօն բէք էյլէնճէլի տիր :
Տուր պագալըմ պու տէֆա տա սէվալիլինի
թէրք իտէճէք մի...

Ֆիքրինտէն սայարագ

— Պու տէօրտիւնճիւ մուաշագասը օլա-
ճագտը... ախ . նէ կիւզէլ շէյ :

Պատէհու պիր գաշ ալիմեալար տա օգու-
տուգտան սօնրա ,

— Սիւզօն , բէք հագգըսըն... էվլէթ
նիքհա՛ ազըսըզ պիր պէնտ տիր՝ տէր , վէ
Սիւզօնըն ազընտան եագըլմըշ օլան շու քէ-
լիմէլէրի օգուր :

— Կէօրիւյօրմարըն , սեվսիյիմ , հէր սիւրլիւ
սաասէք պէնսի մեվհուս սր . հէնուզ կէնն վէ
կիւզէլիմ . պէնի իզան իսէնէֆ Գիչ պիր պէնս
իլէ մէրպուք սէյիլիմ . հէր ֆես պանա հիւր-
մէք վի հաքթա բէրէսիք պիլէ իքմէֆէ սիր ,
իքթի պուսլարըն ֆեաֆէսի իսէ , պիր գայթ
իլսիյարի իլի , Գիֆեանըզ , իսքէսիյիմ ֆիմ-
սէյի սեվեալիլիմիմ սեմէրէսի սիր !

Պու իպարէլէր պիր արա Մէլիայը տիւ-
շիւնտիւրտիլէր... օ , քէնտի քէնտինէ տէ-
յօրտը քի ,

— Պէն տէ կէնճ իմ... պէն տէ կիւզէլ
իմ...

Պու իսիւեալար արասընտան միւսթագ-
պէլին թաթլը վէ խօշ ալէմլէրիի թէխայ-
եիւլ իթմէքտէ իքէն... գաբու աշլըր...
— Էֆէնտիմ :

Մէլիա պիր սիւքինտի... Ֆագաթ օտա-
տան չէքլմէյէ իմքհան եօգտը... սայադա
գալգտը վէ կազէթայը արգասընտա կիլլէյէ-
րէք սէտիրին իւզերինտէ , թիւլ ֆուրչայը
էլլինէ ալտը , ալթէլ կիպի գըզարմըշ տուրտու
գալտը...

Ազ էվլէլ , վարգապիտէ , օտասընա հիչ
քիմնէ կիրմէզ , քէնտինին կազէթասընը քիմ-
սէ օգուսագ եօլու իտտաա իտէն էֆէնտի ,
պիր միւտտէթ շաշքըն շաշքըն պագալըտան
սօնրա , միւհիյպ պիր սէս իլէ ,

— Մէլիա , պուրատա նէ՞ եարըյօր իտին ,
տէր :

Մէլիա հիչ թավընըն պօզմագաղըն՝

— Էֆէնտի , բէտէրիմին տէյիրմէնճի օլ-
տուղընը պիլիրսինիզ , իշթէ պու սէպէպտէն
ուսըն կիւնլիւք ֆիյաթընա պագալըյօրտըմ ,
ձէվապընը վէրիր :

— Պէն սանա եասագ իթմիշտիմ քի...

— Պու կիւն լասթիք կիւնմիշ օլտու-
ղնըզտան, կէլտոյնիզի իշտէմէտիմ...:

Եաւաշնա սալօնա սիւլիշիր:

Օրատաքի ալինէյէ պազըպ տա սուրաթը-
նը կէօրիւննէ:

— Լալէ կիպի տէ գըզարմըշմ, տէր:

Վէ քէնտինի շէօլէ պիր Թօբլայարագ,
շու սուրէթլէ տիւշիւնիւր:

— Հէմ, պանա պիր շէյ տէմէյէ հազըզ
եօգ տըր... քէնտի կիպի պիր գաթօլիյին հէր
կիւն օգուտուղը պիր կազէթայը կէօզտէն
կէշիրմէքլէ նէ խաթա իթմիշ օլտում... պէ-
նիմ իշուն նէ պատար դարարը իսէ, քէնտի-
սի իշուն տա ալին տէրէնէտէ զարարը տէ-
յիւմիտիր...:

* *

Էֆէնտի մասաւր պաշնա օթուրաւ,
Հիտուլթ ու զազապ իմա իտէն պիր թաւր
իլէ պալէմի էլինէ ալարագ, քէնտի քէնտի-
նէ:

— Պու քահանայար, տիւարլար արգա-
սընտան տա կէօրէնէք կէօզլէրէ մալիք տիր-
լէր...:

Տէյէրէք՝ կազէթաճըյա պիր մէքթուպ
կազտը քի քէնտինին ապօնրմանընը օ տա-
պիգատան իթիպարէն քէնտին:

Միւհիւրլէտի, ատրէսինի եազտը, բուլը-
նը տա կաբշտըրաղտան սօնրա,

— Մէլիա՛:

— Էֆէնտի՛մ:

Մէլիա տէրհալ սալօն պարուսընա կէ-
լիննէ:

— Պանա պապ, հէման շիմսի կիտէր շու
մէքթուալը լուսթայա պըրազըրսին: Պուստան
պէօլէ պէնիմ խանէմտէ հիշ պիր քիմսէ ֆէ-
նա կազէթա օգուտայաճագ տըր:

ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՍԿԶԲԱՆՑ ՎՐԱՅ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ (*)

Ե.

«Նայէ որ մարգաւթը բլլաւ,
«հանդիսկատար, քաղցրաբար»
«հեզ, բարեկիրք եւ բարեմոյն,
«եւ պիթի բլլաւ սիրելի»:

(Շար.)

Ով որ ալ բլլաւ, ազնիւ ընթերցողդ իմ,
որ խիստ և բուռն բնաւորութիւն մը ունիս,
այս օրինակիս հետեւէ: Բանի մը մի խնա-
յեր հոգւոյդ և շարժմանցդ քաղցրութիւնը
ձեռք բերելու համար: Թէպէտ եւ ասիկա
քիչ մը դժուարին է, սակայն երբէք սուղ
չէ ատոր զինը, երբ ատկէ հետեւելիք օ-
գուտներն անգին են: Բան քաղցր, կ'ըսէ ի-
մաստունն, բազմապատկէ զբարեկամս եւ
կակղացուցանէ զբեմամիս (Եկդես. 2. 5).
Եւ կը յաւելու. Որդեա՛կ իմ, եւ ամեն գոր-
ծերուդ մէջ քաղցրութիւն ցոյց տուր, եւ ա-
ւելի պիտի սիրուիս քան թէ մեծամեծ գործեր
ըրած բլլայիր: Նրանի՛ հեզոց, կ'ըսէ Տէրն
մեր Յիսուս Քրիստոս, զի նոքա ժառանգեա-
ցեն զերկիր (Մատթ. 5. 5). Եւ ինչպէս
չժառանգեն երբ քաղցրութիւնը ընկերու-
թեան վայելքը եւ կենակցութեան վայելչու-
թիւնն ու հրապոյրն է: Քաղցրաբարոյ մար-
դը կը սիրուի, կը վնասուի, ամէնքը կը
փափաքին անոր հետ կենցաղավարել: Կը
փախչին, ընդհակառակն, այն մարդէն որ
խիստ, բուռն, հրամայական կամ անողոք
նկարագիր մը ունի: Եւ երբ մարդ ուրիշները
իրմէ փախցնելու կը հասնի, ինքզինքը ար-
համարհելի ընելու շատ չ'ուշանար: Թէպէտ և
դաժան ու ցասկոտ բնաւորութիւնը գրեթէ
միշտ մարդուն կազմածքէն և արիւնէն առաջ
կու գան, այսու ամենայնիւ մարդուս իշխա-
նութեան նուազ ենթարկեալ չեն, խելքը և
շնորհքը անոր կ'օգնեն: Եթէ աւելի դժբախտ
քան թէ յանցաւոր բլլայիր, այն բանը ո-

(*) Տես թիւ 406, էջ 489.

բուն վրայ որ կը գանգատին մարդիկ, քու այդօրինակ անախորժ ընտրութեամբ ծնած ըլլալդ չէ, այլ մարդկանց ոխերիմ թշնամի աշդպիսի հիւանդութիւն մը ունենալով հանդերձ, դարձեալ մարդկանց հետ ապրիլ ուզելդ է. Այդպիսի ժանտախտ մը սրտին մէջ կըրելը ամենամեծ դժբախտութիւն մըն է, առիկա ընկերութեան, քու սրտածնիւզ գործադրութեան և քու սպասարկութեանդ մէջ մտցնելը ոճիր մըն է. Բանի որ ուրիշ մարդիկներու հետ ապրելու և անոնցմէ նեղութիւն կրելու սահմանուած է, քողցրութիւն և համբերութիւն ստանալու և իր սաստկութեան և բարկութեան ժայթքումները զսպելու համար՝ մարդս որչափ ալ ճիւղ և ջանք ընէ, երբէք չառ չէ. Ասոր սքանչելի մէկ օրինակը ունինք Գաղղիոյ թաղը կրած կարի մեծ իշխաններէն միոյն անձին վրայ. Գրիչյոն իրեն դէմ եղած յանդիմանութենէ մը ինքզինքը արդարացիաբար համար, Հենրիկոս Դ. թագաւորը տեսնելու եկած ըլլալով, չքմեղանքներէն անցաւ վիճաբանելու և հակառակելու և ասոնցմէ ալ բարկութեան. Թագաւորը բարկանալով, հրամայեց իրեն որ դուրս ելլէ. Եւ որովհետեւ Գրիչյոն անգաղար դռնէն նորէն թագաւորին քով կը դառնար, նոյն ոճով խօսիլը շարունակելով, ներկաները տեսան որ թագաւորը բարկութենէն կ'ալլապուռէր. Վախնալ սկսան որ չըլլայ թէ իրենցմէ միոյն սուրը իսկուով անոր վրայ յարձակի և զարնէ. Թագաւորը ինքզինքը զսպեց, եւ երբ Գրիչյոն ելաւ գնաց, իրեն քով գտնուող իշխանաց զառնալով, որոնք իրեն համբերութեան վրայ կը սքանչանային, ըսաւ անոնց. Բնութիւնը զիս բարկացոս ըրած է, բայց խելս հասնելի ի վեր միտ զգուցացած եմ կրիք մը, որուն անսալը վրձանգաւոր է. փորձառութեամբ զիսեմ քեզար խորհրդաւոր մըն է եւ Եւս գոն եմ իմ չափաւորութեան յաւ վկաներ ունենալու համար:

Եւ արդարեւ բարկութիւնը խրոխտ և չար տէր մըն է. Միշտ զէշ կերպով կը վարձատրէ իրեն հնազանդողները, և իր տուած վնասակար խորհուրդները կարի սուղ կը ծախէ:

Ո՛րչափ և որպիսի ամօթալի, անարժան եւ երբեմն անդարմանելի ծայրայեղութեանց մէջ չի գահավիժեր զմարդ, որոնց կը յաջորդեն խղճի դառն խայթեր. Աւելի հանճարեղ և զգոն մարդիկները, և կամ զանոնք որոնք իրենց աստիճանաւ և ծննդեամբ աւելի լաւ զգացումներ ունենալու պարտաւոր էին, կը մղէ ըսելու և գործելու շատ մը բաներ, որոնք միշտ կը նուաստացնեն զիրենք, և յաճախ կ'անպատուեն. Դեմոստոս փիլիսոփան տեսնելով Լակեդեմոնացի մը, որ իր գիրին կը չարչրկէր. Դադրե՛ այդ գերիին նմանելէ. ըսաւ իրեն:

Բարկութիւնը թերեւս ամէն բուն կրից մէջ նոյն իսկ մարմնոյ առողջութեան աւելի վնասակար է. Ոչինչ կրնայ այնչափ խանգարել առողջութիւնը, որչափ բարկութեան շարժումները որ արիւնը կ'ապականեն, հիւթերը վեր ի վար կ'ընեն, կազմուածքը բուրովին կ'ալլալեն և գահավիժաբար կը տանին ի գերեզման. Ursusուքիւն, կ'ըսէ Ս. Գիրքը, նուազեմ գաւուրս (Եղեւ. Լ. 26):

Վաղենախնիանոս Ա. կայսրը, որուն ձիրքերը գովեստիւք կը յիշատակէ պատմութիւնը, և որ չունամամանի մը որդի, իր քաջութեամբը մինչեւ կայսրութեան բարձրացած էր, տխուր գոհ եղաւ բարկութեան յաճախակի շարժմանց, որոնց ինքզինքը կը թողուր, և զորոնք զսպելու ամենեւին հոգ չէր ընէր. Կաղաց զհապանները օր մը իր ներկայութեան ընդունելով, ա՛յն աստիճան սաստիկ բարկացաւ որ արիւն փսխեց և մեռաւ. Ո՛րչափ սարսափելի է այդպիսի վայրկենի մը մէջ գերազոյն դատաւորին աստանին ներկայանալ, իր ամէն բարկութեանց վրայ հաշիւ տալու համար:

Բարկութեան ենթակայ եղող անձինք՝ զայն ուժգնութիւն կամ սաստկութիւն կը կոչեն. բայց ի՞նչ հոգ թէ ասոր ինչ անուն կը տրուի, երբ այդ ուժգնութիւնը գրեթէ միշտ տմարդութեամբ և բրտութեամբ կը վերջանայ, երբ առիկա յիմարութեան կամ կատաղութեան ծայրայեղութեանց կը տանի զմարդ, և մարդ մը կատաղի գաղտնի մը, ընկերութեան պատուհասի մը դարձնելով կը լմնայ:

Այսպէս ինքզինքը զսպելը քիչ մը դժուար է, ըստ երբ մարդ մը կը ջանայ իր կրքերը նուաճելու, անոնց սաստկութիւնը կը մեղմանայ. որոնք ընտանիքի և ընտելացած կենդանիներու պէս կ'ըլլան, որոնք մեզի հետ կը բնակին և հանդարտ կը կենան:

Մի՛ վհատիր ուրեմն, եթէ հակառակ այն ամէն ճիգերուն, զորս մինչեւ հիմա ըրած ես, չյաջողեցար տակաւին ընկճել քու խիտ և ցասկոտ բնավորութիւնդ: Եթէ երբէք իյնալ ալ պատահի, ընդդիմացած ըլլալը միշտ օգտակար եւ պանծալի է: Ամէն յաղթանակ իր վարձատրութիւնը ունի, և երբ, կիրքը հանդարտելով, պաղարիւնով եթէ մտածուի թէ մինչեւ ո՞ր կրնար զմեզ տանիլ այդ կիրքը, կարի քաղցը միտքարութիւն մըն է թէ, չէ կարողացած մեզի բանականութեան և իմաստութեան հակառակ բան մը գործել տալ:

Թարգմ. Ն. Ծ. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ

(Շարունակելի)

ՀԻՆ ԱՐԺԷՔԱԻՈՐ ՎԱԻԵՐԱԹՈՒՂԹԵՐ (*)

Բ. Նամակ

Մատեն 45, Պողոս Բաղնայայեցի Ե. յամին Թ. Նամակ 124, էջ 41:

Սիրեցեալ Որդւոյ Պատրիարքական Փոխանորդի Կ. Պոլսի:

ՊՕՂՈՍ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏ ՀԻՆԳԵՐՈՐԻ

Սիրելի՛ որդեակ, ողջոյն և Առաքելական օրհնութիւն: Մեր այս նաժարը քեզ պիտի յանձնէ սիրելի որդին մեր Զաքարիա վարդապետ հայազգի, զոր շատ պատճառներու համար կարի յոյժ կը սիրենք ի Տէր: Ասի տեղեկացուց մեզ որ քիչ առաջ՝ միաբան հաւանութեամբ եպիսկոպոսներու, քահանաներու և ժողովուրդեան, տեղդ գտնուող իրենց Ազգին Եկեղեցւոյն վրայ առաջնորդ կարգուած է: Եւ որովհետեւ այն եկեղեցական վարչութեան մէջ ի փառս Աստուծոյ մեծ շահ և օգուտ կ'անկնկալենք անոր բարեպաշտու-

թեան ու խոհմութենէն, կը փափաքինք անոր նպատաստանայց ըլլալ այն ամէն բանի մէջ զոր Տերամք կրնանք ընել: Ուստի կը յանձնարարենք քեզի որ կրցած օգնութիւնդ փութով ու սիրայօժար մատուցանես իրեն. որպէս զի սիրոյ այն կապը՝ որով այս Ս. Աթոռոյ կապուած կը փափաքինք պահել Հայերը, մեր այս սիրելի որդւոյն ջանքովը՝ ինչպէս վստահ ենք, աւելի եւս սեղմուի ու զօրանայ. և մենք հայրական սիրով կ'օրհնենք զքեզ:

Տունալ ի Հոռն, առ Եկեղեցւոյն Սրբաւոյն Մարիամն Մատու յորհորջելոյ, ընդ մասնաւա Ձկնորսի, յժԳ. Կաղանկից Նոյեմբերի (20 Հոկտ.) 1613, Բաղնայայեցեալեան սեռոյ յիմներորդում ամի:

Բ. Նամակ

Մատեն 45, Պողոս Բաղնայայեցի Ե. յամին Թ. Նամակ 124, էջ 41:

Սիրեցեալ որդւոյ առն՝ Ազնուականի, Դեսպանի ամենաբխտոնեայ արքային ի Կ. Պոլսի քաղաքի

ՊՕՂՈՍ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏ ՀԻՆԳԵՐՈՐԻ

Սիրելի՛ որդեակ, Այր Ազնուական, ողջոյն և Առաքելական օրհնութիւն: Մեր մեծարոյ եղբոր Մելքիսեդեկի՛. Հայոց Մեծաց Պատրիարքին մեզի զրկած պատուիրակը՝ սիրելի որդին մեր Զաքարիա վարդապետ, տեղեկացուց մեզ որ, անցեալ տարի, երբ Հոռն մէն կը վերադառնար ի Հայաստան, Կ. Պոլսի հասնելով, եպիսկոպոսներէն, քահանաներէն ու ժողովուրդէն առաջնորդ կարգուեցաւ այն տեղի իրենց եկեղեցւոյն վրայ. հոն ան ատեն առաջնորդ եղող Գէորգ¹ անուն մէկը վտարելով, որովհետեւ հաւատացելոց ամենամեծ գայթակղութեամբը թուրքերու մատնած էր այն մեր սիրելի որդին Զաքարիան՝ իբր լրտես Պարսից թագաւորին կողմանէ զրկուած՝ պատերազմը վերանորոգելու համար: Յիշաւի յոյժ վը սիրենք Զաքարիան որովհետեւ մեր քով եղած ատենը ուղղա-

* Տես թիւ 407, էջ 507

¹ Արդեօք Գրիգոր... (Կեսաբացի) որ 1601-ին մինչեւ 1626 երեք տեղամ Պատրիարք եղաւ:

մտութեան ու առաքինութեան այնպիսի ապացոյցներ տուաւ մեզ, որ արժանապէս ու մեծապէս յինքն գրաւեց մեր հայրական սէրը: Բայ աստի, աստուածային ողորմութեան վրայ վստահելով կը յուսանք որ հոգ բնակող Հայոց եկեղեցւոյն համար իր վարչութիւնը շատ յարմար պիտի ըլլայ, մանաւանդ անոնց՝ Սուրբ Առաքելական Աթոռոյ հետ միութիւնը պահպանելու: Անոր համար այն ամէն բանի մէջ որ մեզի կարելի պիտի ըլլայ, արտաքին կը փափաքինք նպաստել իրեն: Եւ որովհետեւ կը ծանուցանէ մեզ որ քու պաշտպանութիւնդ շատ կարեւոր է իրեն, որ վասն քու Ազնուութենէդ ազդուօրէն կը խնդրենք որ մեզի արտաքին կարգի սիրելի եղող այս մեր զաւակը, մեր անձին ի մեծարանս, հովանւոյդ ներքեւ առնուս եւ անոր պաշտպանութիւնն ու ազանութիւնը ստանձնես, այնպէս որ քու օգնութեանդ ու ճոխութեանդ վրայ ապաւինելով յախստանի եւ ի խաղաղութեան կարենայ սպասաւորել իր եկեղեցւոյն: Այս դործին մէջ քու առ մեզ ունեցած որդիական մեծարանաց ամենահաճելի մէկ ծառայութիւնը մատուցած պիտի ըլլաս, որ եւ վայել պիտի ըլլայ քու բարեղաշտութեանդ ու կրօնասիրութեանդ եւ զոր մենք միշտ եւ հանապաղ պիտի յիշենք: Եւ քու Ազնուութեանդ յօժարութեամբ կը շնորհենք մեր առաքելական օրհնութիւնը:

Տուեալ ի Հոռոս առ Սրբոյն Պետրոսի, ընդ մասանկու Ձկնորսի, յժ.Գ. Կարսնոյից Նոյեմբերի 1613, Քահանայապետաբանս մերոյ յաւին իննկորոյի:

Մանուրէր-Խլ-Ազիզի Կ. Հայոց Օրհորդաց Վարժապետիքն այս տարուան ընթացաւորս օրհորդներէն մէկուն կողմէ յօրհնուած եւ անսպառնի հակդէսին մէջ արտասանուած է հետեւեալ փերուածը, զոր կը փոքրակէ հրատարակել որկողին փափաքին հատեմս:

ԵՐԿԻՐԱԽՈՐ ԱՔՎՈՐԻ

1. Թափառիմ երկրիս համբուն մէջ փրօս
Զայոց ձորիս մէջ ծրծեմ մահուան օդ
Ու կ'երգեմ ձայնով լացի, արտառաց
Երգ ամսորանաց:

2. Ո՛հ, երկիրն ամբողջ ինձ ամսոր քրի
Վաղանցուկ փառով ու հեռութեամբ լի
Ափիս մէջ զանոնց կ'առնեմ, կը զրննեմ
Ու կը հեծեմ:

3. Փառք ու մեծութիւն արդեօք ի՞նչ կ'արժէ
Աւելի ազնիւ եմ եւ ասոնցմէ
Հրակայ կանգնիմ վեր երկրիս փառքերէն
Որ դէմս կանգներ եմ:

4. Այս հոգիս որ միշտ այրի սիրով վառ
Հոգիս որ անգուս կըրծիս քրօնի յար
Ձէ՛, չի խոնարհիր գրեկէ ըստեր մի
Որ խաբէ անցնի:

5. Այլուր է, կը գգամ, հայրենիս այլուր,
Այլուր երագած սրբիս խնդ մահուր:
Հագիւ ելլելու պաղ զիմիս սառնէմ
Փողերն հրաւիրեմ:

6. Հոն քաղաւորէ բարիքն անխրոնդ
Որուն երկրորդ յոգնած քեւերով
Բայց հոս լոկ հեռուս գոչեմ արակեղ
Հայր, սիրեմ ըզեղ:

7. Թռչունն երգեցիկ առնելոյն նոյն,
Գլխացող առուակ վրձիս արեւէն
Կ'ըսեն ինձ երգով, հեւով մը մահուր
Ո՛ր է Աստուած, ո՛ր է:

8. Անունն է գրուած խոսերուն վրայ
Հայն գեփիւնն անպուլ մեղմիկ կը փրփապ
Եւ ծաղիկն այգուն ցողազարդ յրսակ
Երբ բանայ բաժակ:

9. Բայց երբ մայր բնութիւն մեծամայն գոչէ.
Ձիս բազուկն անոր հանց յաչէ.
Գործերն այդ ձեռքին, շենեմ բայց ձեռքն այն
Կը փրկուեմ ունայն:

10. Ու երբ լայն աստղեր երկնից կայանին
Շրջին օդոյն մէջ շողան ու փայլին,
Շողն ու փայլ շենեմ, բայց անոր երես
Դեռ չեմ շենեմ ես:

11. Ա՛հ... Ե՛րբ, Ե՛րբ արդեօք պիտի լուէ, ո՛վ Հայր,
Ցանկալի-սեփովդ սրբիս վերովայր
Ա՛խ, Բեզմէ հեռու, ի՞նչ վիշտ դառնահամ
Ի՛նչ ցաւ կը գգամ:

12. Արցունքով սրբէ, կ'ըսեն ամենն ալ,
Բաղձանքով մի օր կ'ընայ լրանալ
Շուտ մահկանացու անցնի կեանք մարդուն
Շուտ գալ իրիկուն:

13. Կ'անցնին ու կ'անցնին օրեր, տարիներ,
Ցաւով, ծանձնոյթով օծուն ու երեւ.
Բայց հիւժող սրբիս համար ժամանակ
Ա՛հ, չէ՛, չէ՛ արագ:

14. Ո՞վ կու տայ ինձ, ո՞վ, աղաւնոյ բէւեր,
Ինչո՞ւ վերէն ձայն, ձայն մ'իտկ չի հրնչեր,
Ի՛նչ ծագեց անա օրն բերկրաւար
Թող, եկո՛ւր, զաշխարհ:

15. Գահեռուն վրայ կամարին պայծառ
Ա՛խ իմ սիրելեաց հոգիք բազմին վառ
Հոգիք որ բրնձն քարէ մ'հառաչի
Տալով ինձ վերջի:

16. Մայրիկս ալ է հոն, մայրիկս անուակ,
Հոն փառհերու մէջ սուգուած է համակ
Եւ ինձի դարձած իր գահուն վրայէն
Կր ժպտի հեռուէն:

17. Դուն ծնցիս մայրիկ, բայց եւ որդեկին
Աչերէն աղի կայլակներ հոսին,
Ժպտիս երկնից մէջ, իսկ ես հոս անառ
Կու լամ ամէն օր:

18. Գարձո՛ւր, օ՛ն, դարձո՛ւր աչերոյ մայրական
Ա՛խ, մի՛ ձնըգեր զիս որք ախորական.
Կարօս յագեցո՛ւր, խնդրեմ մ'ուշանար
Չիս ալ եւ քո բովոյ առ:

19. Իսկ ես դեռ երկրիս վրայ բախտակոս
Պիտի դեգերիմ, ծրծեմ մահուան օդ
Ժուռ գամ երգելով ձայնի արսասուաց
Երգ անտրանաց:

31 Յուլիս 1913

ԼՈՒԻ ՎԵՕՅԵՕ

ՊԱՐԱՊՈՒՐԴԻ ՄԵՋ (*)

Պարուններ,

Ինձի կը թուի թէ այս վայրկեանիս կը
քաւեմ երիտասարդութեանս մէկ յանցանքը:
Երբ ճարտասանութեան ուսուցիչ էի, ամէն

(*) Ինկիլէի նորինոր խմբագրապետ հռչակուող
Լոսինը կանոնիկոսին՝ պարզեւարաշխութեան մը հան-
դէսին մէջ արտասանած մէկ քանաթոսութիւնն է, զոր
կը գնենք հոս Այս ամիսի պատշաճ մը համարինք մեր
ընթերցողներուն մի քանի կենսագրական ծանօթու-
թիւններ ատը նկատմամբ Լուի Վեյեյեյի, մեծանուն
Մատենագրիկի և թունգ կաթողիկէին, որուն հարեւ-
րամակը տանելու կը պարտաւորուի կաթողիկէ աշ-
խարհը:

Լուի Վեյեյեյ ծնու 1813 Հոկտ. 14ին: Հայրը
տակաւագործ էր: Նախնական ուսմանը քննելը առ-
նելէ յետոյ, 19 տարեկան հասակին մէջ խմբագրու-
թեան սկսաւ Ծրանայի գաւառիկներուն մէջ: Իր քա-
ղաքական և կրօնական համոզուեցներէ թափուր,
բայց կծու յողումները ենթարկեցին զինքը շատ մը

բանէ աւելի ծանր կու դար ինձի պատժելը:
Թերեւս դուք կը կարծէք թէ աշխարհիս մէջ
զիր գրելու, ցամաք հոս ուտելու պատիժ-
ներուն ենթարկուելէն դժնդակ բան չկայ: Կը
սխալիք, ատոնց ենթարկուելը տանելի է. ա-
տոնց ենթարկելը մեծ տանջանք է: Եւ ես
երկրորդական ուսուցչութենէն հրաժարեցայ
պատժելու առիթ չունենալու համար:

Բայց նախախնամութիւնը այսօրինակ
տկարութիւններու համախոհ չըլլար: Եւ իմ
յանցանքիս քաւութեան համար կ'ուզէ որ
ամէն տարի այս միջոցին, ամա մատաղ ու-
սանողներու՝ դպրոցական տարուան ամենա-
ծանր պատիժը, ճա՛ն մը... հրապարակա-
խօսութիւն մը այն սեղանին առջև ուր չար-
ուած են պատկերներ և ոսկեպօծ մրցանակները...
քարոզ մը այն պահուն երբ վանդակը բաց-
ուած է և մատաղ ճնճղուկները կը ճուռողեն
աղաւ օդին և անսահման միջոցին քաշէ...:

մենամարտութիւններու 1830ին Հռոմ բնակ
ուրութիւնը զինքը կերպարանափոխ ըրաւ: Երբ Բա-
րեզ գարձաւ, իր ամբողջ ուժերը նուիրեց կաթողի-
կութեան շահերուն պաշտպանութեան, և շատ
կրօնական երկասիրութիւններ, յօրինեց: 1842ին Ալէ-
քիանի մէջ Պիւժօ զօրավարին քարտուղար եղաւ և
յետոյ Բարիզի ներքին գործոց նախարարութեան դի-
ւանապետ: 1843ին մատու Ինկիլէ Ռիթիէի խմբա-
գիրներուն մէջ, ուր շատ չանցած տառջին տեղը գրա-
ւեց: 1848 եղաւ իւր թերթին խմբագրապետ: Զաղ-
կեց ժամանակին փոխտպաներ, որոնց գէմ գրեց Լէ
Լիպոլ Բանետոն երկը, հարուածեց ուժգին ընկեր-
վարականներու յիշափոխական գրութիւնները և
Վոլգերական ու ամբարշտ մամուլին գէմ սկսաւ
մղել բուռն պայքար մը որ երբեք չդադրեցաւ: Լուի
Վեյեյեյ տմէն բանէ նախաձեռնող համարելով Եկեղեց-
ւոյ ազատութիւնը, միշտ անդիհեր պաշտպան հան-
դիսացաւ կաթողիկէութեան և Քահանայապետու-
թեան իրաւունքներուն, և ճակատադէպ հակառա-
կորդ՝ ազատական բնուած կաթողիկէից, որոնց գըլ-
խաւորներուն գէմ ազդուած են իր շատ մը յօդ-
ուածները: 1860ին Եկեղեցւոյ տէրութեան բռնա-
բարութիւն ընդդէմ դէմ ուղղած կորովի յօդ-
ուածներուն պատճառաւ Ինկիլէրը դադարման դա-
տապարտուեցաւ: 1863ին գրեց Հռոմի բոյրը, 1866ին
Բարիզի հոսերը: 1867ին երբ Ինկիլէրը նորէն սկսաւ
հրատարակուել, դարձեալ ձեռք առաւ իր սուր և
կորովի գրելը: 1869ին փեղեգրական ժողովին առեն
պաշտպանեց Պիոս Թ. ի դատար: Մեռաւ 1883ին մըշ-
տարդին կեանք մը ապրելէն վերջը:

Բարեխախտարար պահած եմ իմ երբեմնի ըզ-
գացումներս. երջանիկ զահիճ մը չեմ. և, եթէ
ինծի մոտիկ ընկու մտածումը մասնաւորապէս
կը խռովէ ձեր ուրախութիւնը, վստա՛ն ե-
ղէք որ այսպիսի օր մը ձեզի խօսելու մտա-
ծումը իմինիս վրայ բան մը չ'աւելցնէր. եթէ
կը հաճիք, դաշինք մը գնենք, դուք համբե-
րող եղէք և ես համառօտախօս... Թէ դա-
հիճին և թէ իր զոհերուն համար լաւագոյն
են կարճագոյն տանջանքները:

Ասկէ զատ ձեր նեղութիւնը նուազեցնե-
լու միջոց մըն ալ գտեր եմ. Այս է փոխա-
նակ բանախօսութիւն մը ընելու, պատկեր մը
ցոյց տալ ձեզի. Ի դուր պիտի ըսէք ինծի թէ
ձեր մէջէն ամենէն փոքրիկները իրենց հասա-
կին ներածէն աւելի խելացի են, և թէ ե-
րեցագոյնները արդէն իսկ ունին իրենց չըր-
թունքին վրայ վեհերոտ ստուերը այն բա-
նին որ—չնորայ օգնութեամբ—կրնայ ըլ-
լալ պերեւեշտ մը. երբեք պիտի չյաջողիք
մտքէս հանել թէ դուք պատկերները կը սի-
րէք, եւ երբ հարկադրուիք ընտրութիւն ը-
նելու քարոզի մը և նկարագրի (portrait) մը
միջև, նկարագիրը նախամեծար կը համարիք:
Ձեռք առնունք ուրեմն նկարագիր մը:

Կարդացի՛ք արդեօք լրագիրներուն մէջ...
—Թերեւս հարցումս անխոհեմական է, որով-
հետեւ ամէն մարդ գիտէ թէ ձեր ծրագիրները
կ'արգելուն թերթերու ընթերցումը — բայց
վերջապէս կարելի է որ դուք կը սիրէք վեր-
ջին շաբթու գրականութիւնը, և անկարելի
չէ որ, թէեւ ոճի մը ըլլայ այն, թերթե-
րուն մէջ կարդացած ըլլաք փառաւոր հարիւ-
րամեակի մը ծանուցումը: 1913 Հոկտ. 11ին,
ճիշդ դար մը պիտի ըլլայ որ այս տեղէն ոչ
շատ հեռու, Կաթինէ գիւղին մէկ տնակին մէջ
տղայ մը աշխարհ կու գար. Լուի կը կոչուէր
այս տղան որ օր մը պիտի ըլլար մեծ, հիա-
նալի և զիւցազն Լուի Վէօյեօն: Անոր դէմքը
հրապուրիչ չէր, ծախկախտէ ծակ ծակ եղած
էր այն, բիրտ գեղեցկութիւն մը ստացած էր:
Կին մը կ'ըսէր Լուի Վէօյեօյի, «Երբ մէկը
խօսքերդ լսէ... զքեզ տեսնելը կրնայ մոռ-
նալ»: Սակայն դժբախտաբար զինքը միշտ կը
տեսնէին: Բայց ի՛նչ փոյթ: Այս մարդը եղաւ

զինուոր մը, պետ մը, Աստուծոյ և Եկեղեց-
ւոյ առաջնորդ, եւ նախընթաց կռիւներուն մէջ
ամէնէն գերիշխան հանդիսացաւ. հոտակով,
ձայնով եւ իր ռազմապիտական հզօր շար-
ժումով:

Եւ թերեւս կարծէք թէ ես կու գամ
այս առտու ձեզի ընծայելու իր սուրը: Ո՛չ,
վստա՛ն եղէք. Առողջապահական յանձնաժո-
ղովը յայտարարած է թէ քանամնայ երի-
տասարդ մը չի զինուորադրուիր: Ձեր ամե-
նէն մեծերը գեռ տաանեւութը տարեկան չը
կան. Բարբարոս ըլլալու, է — երեսփոխանի
մը պէս բարբարոս—զձեզ զինուորագրել ու-
ղելու համար, հակառակ առողջապահութեան
եւ անոր պատուիրաններուն: Փոխանակ ը-
սելու ձեզի թէ Վէօյեօ ինչպէս կու եցաւ,
թո՛ղ առէք որ ըսեմ ձեզի թէ անկալ ինչ-
պէս կը հանգստանար: Ստորեւ այն պատկե-
րին զոր ձեզի խոստացայ ցոյց տալ, սա
պարզ յայտագիրը կը գնեմ Լուի Վէօյեօ պա-
րագլուղի մեջ:

(Շարունակելի)

ԵՕԹՆԵԱԿ ՔՐԻՍՏՈՆԵՒ

ՏՕՆԱՅՈՅՑ

Օգոստոս 31	†	Կիր. ալ.	Գ. զկնի Վերափոխում
Սեպտ.	1	Բշ. քժ.	Անդրէի գօրավարին եւ բո- նակի նորին եւ Կաթինի- կեայ վկային եւ Ապրիտ- նոսի եւն.
	2	Գշ. րկ.	Մեսրոպայ Վ. ին եւ Եղի- սի եւն.
	3	Դշ. գժ.	Պահոց:
	4	Եշ. գկ.	Երեմիա Մարգարէին: Եւ Եզեկիէի եւն.: Եւ Յով- նանու Կարապետին եւ Յոքայ Արղաւոյն:
	5	Ուրբ. դժ.	Պահոց:
	6	Շր. րկ.	Նիկիոյ Ս. Ժողովոյն 318 Հայրապետաց:

ՍՈՒՐԲ ԱՆՓՈՆՍՈՍ ԼԻԳՈՒՐՈՒ

Յօճը 2 Օգոստոս

(Շար.)

Սակայն միշտ եկեղեցիներու մէջ կը խօսէր, և իր
հայրը որ այնքան հակառակ էր իր կոչումին, վերջա-
պէս որդւոյն աւետարանական խօսքերէն յուզուեցաւ

և անկէ ներսում խնդրեց իր բռնած ընթացքին համար: Այժմոսս տարի մը չկցաւ առանց խոստովանանք լսելու: որուն ինքզինքը անարժան կը համարէր: իր մեծաւորները հարկադրեցան զինքը ստիպելու: Հնազանդեցաւ, և այն ատեն սկսաւ մեծ քարիքներ ընել խոստովանարանին մէջ, ուսկից գրեթէ չէր բաժնուէր:

Իր անձին նկատմամբ որչափ խիստ էր պիշխափ ալ հեղ էր սերիններու մանաւանդ մեղաւորներու նկատմամբ: Անոնց հետ վարուելու կերպը անհունօրէն տառնալի էր: Առանց չուսափո՞ջ ըլլալու մեղքի մասին, համակ սիրա ու սէր էր մեղաւորին հանդէպ: Ուստի իր քարոյններուն մէջ Աստուծոյ արգարութիւնը որդորտութենէն երբեք չէր բաժնէր՝ համոզուած ըլլալով որ հոգիները ապաշխարութեան տանկու միջոցը աս է: Նոյն սկզբունքով կամ մանաւանդ նոյն զգացումով իր վարուէր խոստովանալանին մէջ: Այլ ինչէր թէ ինքը ապաշխարողին միայն դատաւորը չէ այլ հայրն ալ է, և թէ իրեն յանձնուած պաշտօնը հաշտութեան պաշտօն մըն է և ոչ խառնութեան:

Իր ծերութեան ատեն կ'ըսէր որ: Երբեք չեմ յիշեր թէ մեղաւոր մը ետ գրկեր եմ առանց արձակման կամ հետը խոստութեամբ և դաւաճութեամբ վարուելու: Երբեք ծանր ապաշխարանք չէր տար, և իր ապաշխարողներուն կը յանձնարարէր յաւէտ խոստովանութիւն և մտածակման: Կատարելագէտ Աստուծոյ դաւանալու իբրեւ մեծ միջոց կը գործածէր ստէպ հաղորդելը, և Ս. Խորհուրդին ամէն օր այցելութիւն ընելու: Աս ջերմեանութեան վրայ ունեցած դաղափարը շատ մեծ էր: «Ինչ երջանկութիւն է, սովոր երբեք երբ դեռ ևս աշխարհական էր, ինչ երջանկութիւն է ծնունդիդ Ս. Սեղանին առջև, և մտերմօրէն խօսիլ Յիսուսի հետ որ Ամենասուրբ Խորհուրդին մէջ փակուած է մեր սիրոյն համար, իրմէ ներսում խնդրել իրեն արուած տհաճութեանց համար, իրեն պարզել մեր պէտքերը ինչպէս բարեկամը բարեկամին կը պարզէ, և իրմէ խնդրել իր սէրը և իր շնորհքին առատութեանը»:

Աս եղաւ Ս. Ալփինոսի անփոփոխ վարմունքը իր խոստովանողներուն հանդէպ զորոնք կը փնտէր մանաւանդ ուղիւստ ժողովուրդին մէջ: Բարձրաստիճան անձինն ալ չէր մերժեր: մանաւանդ թէ պարտք կը համարէր զանոնք ընդունելու անոնց իշխանութեան և օրինակին համար: Բայց երբեք չէր տար անոնց նախասիրութեան նշան մը, իր ընկերսիրութեան թափը կ'ընկէր զինք յաւէտ դէպք աղքատները:

Մտածեց հաւաքել, ամառուան իրիկունները, իր խոստովանողներուն մէկ մասը քաղքին առաջինին մէկ կողմը: Յաջորդաբար այլ և այլ հրապարակական տեղեր ընտրեց եկեղեցիներուն մօտ և հին յետին գասակարգի բազմութեան մը ուրխութեամբ կը սորվեցնէր կրօնի նախնական սկզբունքները: Իր աշակերտներն ալ նախկէս ըրին և այսօրինակ հաւաքումները

հետզհետէ բազմացան: Քիչ ատենէն առանձնական տուններու մէջ տեղ չմնաց, և Բինեադէլլի կարդինալին հաւանութեամբ սկսան հաւաքուել մասուններու և աղօթարաններու մէջ: Ասկէ առաջ եկեր է Մասնուներու հրահանգ ըսուածը, որ Նեոպոլսոյ մէջ մինչև հիմայ կը շարունակուի:

Ալփինոսն ասին մը փորձուեցաւ թողուլ այս գործը և երթալ քարոզել Զինաստան և Հնդկաստան: Բայց իր խոստովանահայրը այս բանին ընդդիմացաւ, և ինք շարունակեց քարոզել Էսպարոզ թաղաւորութեան մէջ ուր շատ հրաշալի դարձեր ըրաւ:

Իր առատաբութ պաշտպանը, Ս. Կոյսը, վարձարեց իր եռանդը՝ իրեն երեւնալով Յօճճա եկեղեցւոյն մէջ, անհամար բազմութեան մը առջև, որ հաւաքուած էր լսելու իր մէկ քարոզը: Մարիամու բարեխօսութեան եւ պատգամութեան վրայ: Սոր ջէմքէն պայճաւ ծառայողի մը կ'ելլէր եւ կ'իջնար իր բարեպաշտ ծառային դէմքին վրայ: Ամբողջ ժողովուրդը ահաւա այս բան և գոչեց, Հրա՛ճ, Հրա՛ճ: Ամէնքը արտառուալով որ և եռանդալին յանձնեցին ինքզինքնին Տիրամօր Կուսին: Ալփինոսն դատաւարանօրէն հաստատեց այս հրաշքը, որուն ազնւաւես եղած էին իր բոլոր ունկնդիրները: ասիկայ պատմականօրէն հաստատուած ամենաստույգ հրաշքներէն է:

(Շարունակելի)

ՀՈԳԵՒՈՐ ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ „ՆՍԱՆՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ“ ԳՐԶԷՆ

ԳԻՐԵ Ա. — ԳԼ. ԺԳ. — Փորձութիւններու դէմ կեանալու վրայ:

(Շար.)

Ո՞վ որ միայն արտաբնական խոյս կու տայ, բայց արմաջ չիցիր, այնպիսին ի՞նչ կրնայ յատաշարիւնը. մանաւանդ քե փորձութիւններն աւելի շուտ պիտի վերադառնան իրեն ու յարազոյն պիտի շրջայ իր վիճակը:

Կամայ կամաց, և համբերութեամբ ու երկայնմտութեամբ և անուշոյ օգնականութեամբ շուտ աւելի յաջող պիտի ըլլաս, քան քե քիչ և սեպկական խոստութեանք և արթնեղութեանք:

Սեպկ խորհուրդ հարցուր փորձութեանց ժամանակ և փորձութեան մէջ գտնուողի՞ն հետ խոստի՞ն մի՞ վարուիր. այլ մխիթարե՛, ինչպէս պիտի ուղեիր որ ինչի ընեն:

ՍՈՒՐԲ ՍՐԻՏ ՅԻՍՈՒՄԻ

ԳԼՈՒԽ Գ.

(Շար.)

Սուրբ Սրբի ջերմեռանդութեան վախճանը

2. Հասուցում

Հ. Ինչպէս պիտի աշխատինք հատուցում ընելու ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ աջն նախադիմելու համար, որոնց նա նշաւակ կ'ըլլայ մարդիկներու կողմանէ:

Պ. Յիշելով թէ ո՛րչափ մեծ գաղտնութեամբ իւր Սիրար կը գանգատի աջն յարձակումներու վրայ որոնք կը գործունին իր փառաւորիս մեծ վայելչութեան դէմ, զոր մարդիկ կ'ուրանան ու կը հայհոյեն. իր իշխանութեան դէմ զոր կ'ոտնակոխեն՝ իւր պատուիրանները առոյինչ գրելով եւ բռնաբարելով. իր խոստումներուն դէմ զոր կը քաժահրեն ու կ'արհամարհեն. իր սպառնալիքներուն դէմ զորս կը ծաղրեն ու կը ծանակեն:

Հ. Որո՞նք են աջն յանցանքները որոնցմէ մասնաւորաբար կը չարչարուի եւ կը տրտնջէ ՅԻՍՈՒՄԻ Ս. Սիրարը:

Պ. Իւր մերդ. Ս. Խորհուրդին մէջ ուղղակի իւր Անձին դէմ գործուած յանցանքները: Իւր Սիրարը ցուցնելով ՅԻՍՈՒՄ մեղք կը կրկնէ՝ ինչ որ ըսաւ Նրանուհի Մարգարիտա Մարիամու:

«Ահա՛ այն Սիրք որ այնչափ սիրեց մարդիկները, որ բնաւ բանի մը չխնայեց, մինչեւ ամեն բան զոհեց ու ծախեց՝ անոնց ապացուցանելու համար իր սերը. եւ շնորհակալութեան փոխարէն մեծագոյն մասնէն կ'ընդունիմ միայն ապերախութիւններ՝ իրենց անպակասութիւններով ու սրբապղծութիւններով, եւ պաղութիւններով ու արհամարհանքով, որոնցմով կը վերաբերուին դէպ առ իս սիրոյ այս Ս. Խորհուրդին մէջ: Բայց ինչ որ աւելի կը վշտացնէ զիս, ա՛յն է թէ, այնպէս վարուողները ինծի նուիրուած սրտերն են»:

(Շարունակելի)

ԳՍԹՈՒԻՔ ՄԷՉԷՊԻ ԷՍՍՍԼԱՐԸ (*)

(Տեկամի)

2. Տիրսիզէրին իքինճի պիւր իթիրազը տա շու տըր. — Պէն անլայամասրղումա ինանամամ, վէ մասամ քի Ալլահը անլայամայօրում, քոյէ իսէ Ալլահա ինանամամ, պինանէն ալէյն քէ Ալլահն քոզ քըր:

Բէր Հագօրտէր 1846 սէնէսինտէ տինսիզ պիւր զէնկինէ «եռումուրթա գայղանասրնա (օմլէթ) ինանըժմընընը», տէր իտի. — Թապիւր — էօյլէ իսէ նա՛սըլ օլույօր տա ալնի աթէշ հաղը էրիտիյօր վէ եռումուրթայը սէրթլէշտիրիյօր: Չէնկին ճէվապտան աճիզ գալընճա, Հագօրտէր. «Պապ, ազիզիմ, տահա բէք չօզ չէյլէր վար տըր քի մահիյէթլէրինի անլայամասրղումը հալտէ, մէվճուտիյէթլէրինի գապուլա մէճպուրըզ» տէր: Նա՛սըլ օլույօրտա ալնի բէնկիսիզ վէ լէզլէթսիզ թօբապ հէր բէնկտէ չիշէքլէր վէ հէր լէզլէթտէ մէվլէլէր հուսուլա կէթիրիյօր: Պուլտայ տանէսի նա՛սըլ Ֆիլիզլէնիյօր, 30, 40, 50 տիւկէր տանէլէրի հավի օլան պաշապ հալինի ալլօր: Էքմէք նա՛սըլ հէմ պիզիմ թէնիմիզէ վէ հէմ տէ պանըմըզ թէպտիլ օլույօր: Չիյա, պուլու, էլէքթրիք... նէ՞ տիր: Վիճուս նէ՞ տիր, բուհ նէ՞ տիր, հայաթ նէ՞ տիր: Պուշլարըն քիաֆֆէսի պիւր բէրտէյի հիքմէթ իլէ մէսթուր տըր: Տահա չթրաֆըմըլտա բէք չօզ չէյլէր վար տըր քի հէր տապիզա ծալարը կէօրիւրիւզ վէ նէ օլտուզլարընը անլայամասրղումը հալտէ խահ նա խահ՝ մէվճուտիյէթլէրինի գապուլա մէճպուրըզ:

Հիշ շիւպէ իսթէմէզ քի Ալլահը անլայամայըզ, չիւնքի անլամագ ինթիվա էթմէք, իչինէ սըղտըրմագ, գապլամագ տէմէք տիր: հալպուքի պիզիմ ազըմըզ մահուտա օլտուղընտան, հաստաըզ, հուտուտաըզ օլան Ալլահը ինթիվա իտէմէզ, իչինէ սըղտըրմագ, ճա միւքէ նահիյի անլամագ իչուհ, ճա միւքէնանի պիւր իքրաֆ իզթիզա էտէր, շու հալտէ չայէտ ինտան Ալլահը անլայապիլտէ, արթըզ Ալլահ, նա միւթէնահի, հուտուտաըզ օլմասրղը իչուհ,

(*) Տես թիւ 107 էջ 540

Ալլան տա օլմագոր: Մա մաֆիյն, հէր նէ դա-
տարտա Ալլանն մահիյէթինի տնայամագ ի-
տէք տէ, ծնուն մէվճուտիյէթի վէ քէմալա-
թը հազգընտա պիր ֆիպրի քեաֆի իտինէ
պիլիբիդ:

Պու տիւնեատէ, Ալլան հէմ էն աշիքեար
վէ հէմ տէ էն գարանլըգ տըր: ծնուն միւ-
նուսիյէթի բէք աշիքեար տըր, ֆագաթ ծնուն
մահիյէթի, ցեվհեթի էն գարանլըգ տըր: Օ,
քէմալաթընը իրայէ իտէն այինէլէր կիպի
կէօղլափիւզ էօնիւնտէ տուրան մախլուզաթ
իշինտէ կեօրիւնիւր, լաքին, նիւայէթսիզ ա-
զամէթինի իհաթա էյլէյէն կէօղլէլէր արա-
սընտա տա կիզլի սիր: Օ, ատէթա պուլուլթ
արգաւանտա մէսթուր պուլընան կիւնէշ կի-
պի տիր, Պիր կիւն, ծնուն ալլահլըզընը ու-
թըր էյլէյէն օ բէրտէ երթըլաճագ, Շաֆա-
ղըն կիւնէշի թէպշիր էյլէտիյի կիւն, պու
տիւնեա վէ շու գէմանը հազըր տախի, օ,
էպէտէն զրուպը օլմայաճագ օլան միւպարէք
կիւնիւն պիր ֆէճրի մուվագգաթը տըր:

Հիբեպէ.— Քոմպաղ օ նամընտաքի մէշնուր քարո-
ղի, Լիօնտա պիր քիլիստա Ալլանն վարըզընըն
տէլիլէթինի իթեան իթմիշ վէ սամիւնըն մէֆթուլն էր-
լէմիշ վէ պիր միւլեսիր խաթիմէ իլէ տէ, խալիֆին
մէվճուտիյէթինէ գարը իթիլազ իտէնլէրն նէ ա-
ղըր կիւնս հիթթիքեապ էյլէտիքլէրնի վազիհ պիր
սուրէթ տէ մէյոտան գօմուշաք:

Թէրէր իշինտէ վէ եօրդուն պիր հալտէ մէնպէր-
տէն էնէր, վէ մերտիվէնին ալթ գատէմէսինէ եէթի-
շի եէթիշմէզ, տուրուր վէ կէզա պիր շէյ ունուլմ-
մուշաւընա էյինի ալընա վուրուր վէ թէքրար մէն-
պերէ իրգար:

«Եյ Լիօնլըար, սիդին մէմէքէթինիդտէն Պէյազ
տազ կէօրիւլիւր օլտուղընը պիլիբիբիդ, Միւսթէրիյճ
զընըզ, ֆարէլէր օնը եէյէմէյէճէքլէր» տիր:

Պու մուլթասար ֆագաթ գարիպ ճիւմլէ տա-
միւնը հայրէթ տէ պրագըր... Ծիլհագիպա տա, Պէ-
յազ տազը մահվ իթմէք իւզրէ ֆարէլէր թարաֆըն-
տան պիր թէրթիպ վէ թէշէպիլուտէ պուլընմագ նէ
գատար համագաթ իտէ, պիր ապսճ անիսիլէրն տէ
Ալլան մահվ իթմէք թատալվուրընտա պուլընմալար
տահա զիյատէ համագաթ տըր: չիւնքի պուշլար, Ալ-
բըն Պէյազ տազընտան միլիոնլարճա տէֆա տահա
զիյատէ երէքսէք օլան պիր տազը տէվիլմէյէ գպ-
լըշան ֆարէլէր տիրէր:

Դ, ձեմապը Հազգ հէր շէյին Խալիֆի,
Մուհաֆըզը վէ Սահլաթի սիր:
Օ հէր շէյի Բեհիլ քազիլը վէ Եախս
գուսրէթի իլահիյիսիլլէ իսարէ էյլէր

Քեալիսաթըն իհզար էյլէտիյի մէնզարէ,
պիղէ, սէպէպի էվվէլ օլան, լազըմ էլ վիւ-
ճուտ, էպէտի, նա միւթէնահի վէ հէր տիւր-
լիւ էվսաֆը միւմքինէ իլէ միւթթաթպու-
լընան պիր Ալլանն մէվճուտիյէթինի իրայէ
իթտիյի կիպի, այնի մէնզարէ, օ Ալլանն,
պիղէ տողրու, պիղէ նիսպէթէն նէ իտուկի-
նի տէ իրայէ էյլէր: ձէնապը Հազգ հէր շէ-
յին Խալիֆի վէ սահիպի միւսթապիլի տիր:
Օ հէր շէյի քէնտի գուարէթի իլահիյէտիլլէ
մուհաֆաղա վէ իտարէ էյլէր:

Ալլան, Խալիֆ տէնիլտիյինն սէպէպի
շու տըր քի, օ, սէմա ու գէմիլի, մէլայիք-
լէրի վէ ինսանլարը վէ Խալիֆ մէվճուտ օլան
հէր շէյի եօղտան խալիֆ էյլէմիշտիր: Խալիֆ
էյլէմէք, եալընըզ պիր ֆիլիլ իրատէթիլլէ,
հիշտէն, եօղտան պիր շէյ վար էթմէք տէ-
մէք տիր: Եարաթմագ իշուն պիր գուարէթի
նամիլթէնահիլլէ լազըմ օլտուղընտան, վէ
եօզ իլէ վար արաւընտաքի մէսաֆէյի նա-
միլթէնահիլլէ եալընըզ Ալլան գաթ իտէ-
պիլտիյինտէն, եարաթմագ եալընըզ օնա խաոս
տըր, եալընըզ օ Խալիֆ տիր: Ինսանլար
պիլթիւն քէնտի ձէնա ու մէհարէթլէրինի տէ
պիր-արալա կէթիլտէլէր, պէյոուտէ եէրէ
չալըշմըշ օլուրլար, չիւնքի պիր գուլմտանէսի
պիր սաման չէօքիւ պիլէ եարատամաղ-
լար:

ձէնապը Ալլան տիւնեալը պիղզաթ քէն-
տի շէրէֆ ու ինթիշամը, վէ էսապը քէնտի
օլտուղը սաատէթ վէ հայաթը մախլուզաթա
պախշ իթմէքլէ քէրէմիլի թէճէլլի իթտիլմէք
իշուն եարաթմըշ տըր:

Ալլան հէր շէյին էսապը, մէպտաք օլտու-
ղը կիպի, հէր շէյին գալէտի տէ քէնտի
օլմագ լազըմ կէլտիյինտէն, քէնտի շէրէֆին:

Դ գուարէթի իրահիլ նախախնամութիւն, Pro-
vidence, Ալլանն գպըրըճըրըզ, կէօղտիթիլի մա-
նաւընտա գուլանլըմըշ տըր:

տէն պաշգա պիր մադաստա մէսնի եարա-
տամազար: Եալընը քէնտիսի էպէտի վար
օլտուղընտան, պիր պաշգասը իչուն չալըշա-
մազար, զաթէն հիչ պէք ֆաիլ քէնտի մէն-
ֆաաթընտան զալը պիր շէյ իչուն չալըշ-
մազ: Պիր ֆաիլ պաշգասը իչուն չալըշտը
վազըթ պիլէ, մագաստը օնտան ալաճաղը
իւճըթ տիր: Հալպուքի Ալլահըն հիչ պիր
թարաֆտան պիր շէյ ինթիզարընա ինթիյաճը
օլմաստընտան, օ, մէնչա ու քէմալը քէն-
տիսի պուլընտըն վարընը խարիճէ տէ
պախշ իթմէքլէ, անճազ, մախլուգաթ իւ-
զէրինտէ քէնտի քէմալաթընն սուրէթինի
թէրսիմ իթմէք, քէնտիսինի օնլարա պէյան
էյլէմէք, անլէրաթէն թանըլմազ, վէ պիր քէ-
տէրին էվլաուլարը թարաֆընտան սէվիլտիլի,
թէպրիք օլունտուղը կիպի, սէճաթ վէ ու-
պուտիյէթիլէ միւշէրէթ օլմազ մագաստընը
թագիպ իթմիշ օլուր:

Հալը զի ըուն օլան վէ իտրադտան պի
պէհրէ պուլընտան մախլուգաթ պիլէ, ինսան-
լարա Ալլահըն գուտըթինի, իլմինի, չութֆ
ու քէրէմինի ինզար էյլէյէրէք, օնուն ինթի-
չամ ու շէրիֆինէ խատիմ օլուրլար, չիւնքի
պու մախլուգաթ ինսան իչուն վէ ինսան տա
Ալլահ իչուն գալիմ տիր:

Ինսան, քէպինաթըն խարիզալարընը
կէօրմէքլէ, հէր թարաֆտան, օնլարը խալգ
իտէնին քէմալաթը իլահիյէսինի կէօրիւր վէ
Ալլահա ուպուտիյէթինի թագտիմէ մէճպուր
օլուր: Վէ պու ուպուտիյէթի եալընը քէնտի
նամընա տէյիլ, իլլա քէնտի հիւքմիւ ալ-
թընտա պուլընտան վէ պինաթն ալէյն տէ
պիթթապ, օնլարըն միյաննըսը վէ քիւքնմանը
օլմասը լազըմ կէլէն կէրէք ճանսըզ, կէրէք
իզանսըզ պիլճիւմէ մախլուգաթ նամընա
թագտիմէ մէճպուր գալըր: Իշթէ պու սու-
րէթլէ մատտի մախլուգաթ տախի ինսան
վաաթիմասըլա Ալլահը թէպրիք իտէր վէ հիս-
սէյի ուպուտիյէթլէրինի թագտիմ էյլէյէրէ:

(Մապասի վար)

ՏԵՂԵԿԱԳՐԱԿԱՆ

ՀՌՈՍ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԱՇԽԱՐՀ

Հոսի Կաթողիկէները գեղեցիկ յալթութիւն մը
վառակեցան: Վերջերս Մոլորաքաղաքին ընտանեաց
հայերը խնդրեցին Հոսի քաղաքապետական աղան-
դաւոր Խորհուրդէն որ քաղքին դպրոցներուն մէջ իրենց
դասակներուն կրօն ուսում աւանգուելի Մ. Նաթան,
Խորհուրդին հրապարակապէս, և միւս անդամները
աւանգուլութեամբ քուէի մերժեցին այս առաջարկը:
Բայց ընտանեաց հայերը չվհատեցան. գիւնդին դըպ-
րոցական բարձրագոյն Խորհուրդին, կրկնեցին իրենց
խնդրքը՝ հիմնուելով օրէնքին արամադրութեանց
վրայ:

Բարձրագոյն Խորհուրդը, հակառակ աղանդաւոր-
ներու մեծամասնութեան, իրաւունք տուաւ ընտանե-
աց հայերուն, և հրամայեց քաղաքապետութեան
որ հանրային դպրոցներու մէջ կրօնի ուսումը աւան-
գուելի այն աշակերտներուն որ կ'օւղեն:

Գերման Կաթողիկէներու վաթսուներորդ
համագործը գումարուեցաւ այս տարի առաջին ան-
գամ ըլլալով, Մէյի մէջ Փետրուար 17—21/ին Սյո հա-
մագործներուն մէջ, Գերման Կաթողիկէները, առանց
մտնելու քաղաքական խնդիրներու մէջ, կը խորհը-
ղակեցին երկրին կրօնական և ընկերական շահերուն
վրայ: Կը քննեն անցեալ պայքարը. կը ճշդեն իրենց
յառաջգիւրծութիւնները ու յետամնացութիւնները. կ'օ-
րոնեն յալթութեանց և պարտութեանց պատճառները.
իրենց հաւատքին ստիներուն կեղծ ու պատիւր մեքե-
նայութեանց գէտ իրենք զիրենք պաշտպանելու պայ-
մաններուն վրայ կը խորհն, յատուկ ուշադրութեամբ
կ'ուսումնասիրեն ժամանակին կարեւոր և գործնական
հարցերը, իրարու կը հաղորդեն իրենց փորձառական
համոզութիւնները և իրենց սեփական դաւառանքներուն
պետքին ու ձգտումները... Հակիրճ, այս հանդի-
սուսը նիստերուն մէջ Գերման Կաթողիկէները, որ
փոքրամասնութիւն կը կազմեն բողոքական պետու-
թեան մը մէջ, աւելի եւս գիտակեց կ'ըլլան իրենց
ուժերուն, մէկդի կը ձգեն ինչ որ զիրենք կը բաժնէ,
և կը զրադին միայն այն բանով որ զիրենք կը միա-
ցին Առողծոյ և ընկերոջ ծառայութեան մէջ: Ասոնք
համընդամար ու յամառ գործունէութեամբ մը, ու-
սումնորդութեամբ Ա. Քահանայապետին և իրենց՝ ե-
պիսկոսներուն, կրօն և ազգէն ոչ միայն եկեղեցի-
ւոյ իրաւունքները պաշտպանել իրենց երկրին մէջ,
այլ և քննեցիկ աշխարհակալութիւններ ընել այն
սոցժամանակներուն վրայ, որ իրենց առաքելական եւան-
դին առջև այնքան քայքայուել կը բանայ Ս. Աւետա-
րանը:

Թէեւ այս տարուան համագործին գլխաւոր նը-
պատակը Կոստանդնուսի Կայսեր եկեղեցւոյ ազատու-
թիւնը հրատարակող հրովարտական Կրօն հարեւրամ

եակը ամօնել էր, սակայն հոն խօսուեցան նաև Ժամանակիս կարեւոր հարցերուն մասին: Տեղական յանձնախումբը Ս: Քաջանայապետին ուղղած ուղերձին մէջ երեք հարց կը յիշատակէ. վիճակը կրօնական Միաբանութեանց և Կարգերու, «որոնք այլ և այլ կերպերով արգիլուած են Տիրոջ այգիին մէջ ազատութիւն և անկախութիւն աշխատելէ»): այն ձեռնարկները որ յայտնապէս կը ձգտին կրօնը հանրային դպրոցէն «բաժնելու»: վերջապէս հետմանս երկիրներու մէջ կաթողիկէ աւաքելութիւններուն յաւաքիմութիւնը:

Ս. Քաջանայապետը իրեն ուղղուած ուղերձին պատասխանեց իր մեծ գոհունակութիւնը յայտնելով համաժողովականներուն, և ըստ. «Իրաւամբ կը զաւթեմ որ ձեր գերազանց հովիւը դեռ ի վիճակի չէ իր բարձր հեղինակութեան վայելուչ ազատութիւնը վաւերելու: Ձեր ուշադրութիւնը կեդրոնացնելու էք սուրբութեան, միայ թէ պէտք է որ Եկեղեցին ազատի զինքը կաշկանդող կապերէն» Ս. Քաջանայապետը ի վերջոյ յայտնէ որ այս համաժողովը լաւագոյն տրոհելիքներ պիտի ունենայ Գերման Կաթողիկէից համար:

Բազմութիւն յանձնախումբեր հիանալի կարգաւորութեամբ պատրաստուած էին ինչ որ կրնար համաժողովին փայլը աւելցնել:

Համաժողովին սրահը 6-7000 հոգի կրնար պաւլանակել: Ամբողջ Մէջ քաղաքը և յատկապէս մեծ թափօրին անցած ծամալուն վրայ գտնուող շէնքերը զբոշակներով, ծաղիկներով պերճօրէն զարդարուած էին: Ներկայ էին բազմութիւն եպիսկոպոսներ և բազմազգի մեծ անձնակազմութիւններ:

Օգոստոս 16ին, շաբաթ իրկուշուր համաժողովին բացումը յայտարարուեցաւ զանգակներու համանաւագ զօղանջներով: Կիրակի առաւել հազարաւոր պատուիրակներ սկսան հետզհետէ համելլ ամէն կողմերէ, մասնաւոր կաւախումներով. փողոցներու մէջ տակաւ իրարու կը խառնուէին ամէն երկրի տարազները: Մայր Եկեղեցւոյն մէջ Կրիզոստոմ եղանակով ձայնաւոր պատարագ մատուց Մէջի եպիսկոպոսը— 30,000 գործաւորներ սքանչելի կարգաւ անցան այն պատուոյ վրանին առջեւէն ուր էին եպիսկոպոսները և քաղքին մեծամեծները, հանդիսւոր անցքը տեւեց ամբողջ երեք ժամ:

Յետոյ զործաւորները 14 համախմբութիւններ ունեցան, որոնց երեքն մէջ ֆրանս. լեզուով խօսուեցաւ: Այս ժողովներուն մէջ քանիստութիւններ եղան այլ և այլ ատենաբաններու կողմէ ընկերական զանազան հարցերու մասին: Պանկէր եպիսկոպոսը խօսեցաւ հանգիսի որահին մէջ, Նոյն տեղը խօսեցան նաեւ Գերմանիայ, Լիւքսեմպուրկի, Զուիցերլանդ, Աւստրիայ, Հունգարիայ, Պոլսի, Պրուսիայի, Չինի և Գալիֆոնիայի ներկայացուցիչները:

Յարգական հեռագիրներ ուղղուեցան Քաջանայապետին և Կայսեր, որոնց կողմէ փոխարարաւոր նշանակեցան շնորհակալութեան հեռագիրներ:

Ս. Այլ եւ այլ լրագիրներ անճշգրտէն գրած ըլլալով Յրանալի երեւելի մէկ քաղաքագետին, Մ. Էկպեռ Ապատիի յազարկաւորութեամբ տանէ պատահած միջադէպի մը մասին, որուն հետեւանքով նահանգապետը ու գաւառապետը լաւ համարած են եկեղեցիէն դուրս ելլել, հանգուցեալին ժողովրդապետը թիւրիմացութիւնները ուղղելու համար անոնց ուղղած է նամակ մը, ուր մէջ տեղ կը բերէ Մ. Էկպեռ Ապատիի յետս-կոչումը, զոր օգտակար կը համարինք այս անգ ըստ տա ըստ գնել:

Տէր ժողովրդապետ, կը ճանչնամ իմ վիճակս, կրօնական տեսակետով. օրինաւոր կինս թողով քաղաքական ամուսնութիւն կատարեցի, և Եկեղեցւոյ սուրբ օրէնքներու խախտ չեմ հակ կենք մը անցուցի: Սակայն հակառակ մոլորութեանս, ես միշտ մնացի եմ հաւատացեալ բրիտանիայ, ես անասուած չեմ. կ'ուզեմ մեռնիլ իրեւ. բրիտանիայ և իրեւ. զղջացեալ քրիստոնէայ: Եւ եթէ միտ չդնելով անցեալը ըստ կարի դարձնելու խոստմանս, յարմար չգտաւ մեռնելէս վերջը մարմինս եկեղեցի տանիլ, կը խնդրեմ հոս ներկայ եղող եղբորմէս որ դադարէս վրայ խաչ մը դնէ և զիս գտնէ իմ եկեղեցւոյս դռնէն անցընել:

Վախճանիւր է, ամուսն 13ին, Բենեդիկտեան կարդին և Հռոմի Ս. Անտոնիոս վանքին մեծ Արքան, Հ. Հենկլին 65 տարեկան հասակին մէջ, Ագնուստոսմ գերդաստանէ մը սերած, Քաջանայապետական Զուաւ գունդին մէջ քաջաբար պաշտպանած էր Ս. Աթոռին իրաւունքները սոյսի աստիճանով: Յետոյ եկեղեցական եղաւ և Բենեդիկտեան կրօնաւոր 1893ին երջանկայի ատակ Լեւոն ժ.Գ. Քաջանայապետը զինքը տրոյ կարգեց Ս. Անտոնիոսի վանքին, որուն հիմնադրի շէնքին յատկապէս ինքը պատրաստած էր: Քաջանայապետը իր օրհնութեամբ սփոփեց հոնգուցեալին վերջին վալրկեանները:

ՆԱԾ ԿԱՅՈՂՆԻԿ ԴԱՏԱԲԱՐՁԱՐԱՆ

Վենետիկի Միթթարցան Հայրեւո Նախաձեռնութեամբ Նիկոմիդիոյ մէջ կառուցուելիք եկեղեցւոյն հիմնօրհնէքը, որ տեղի պիտի ունենար օգոստոս 17ին, յետաձգուեցաւ և կատարուեցաւ 21ին Նախընթաց օրը Կ. Պ. Փոխանորդը, Արշի. Յովս. Արքեպ. Ուրբանեան, մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս հետ ժողովրդապետ Ս. Փրկիչ Մայր Եկեղեցւոյ, Վեր. Հ. Բենիկ Դամանածեան գործակալ, Պոլսոյ Միթթարեանց և Վեր. Հ. Խորէն Վ. Սինոնեան որ յատկապէս Նիկոմիդիոյն եկած էր Նախհապատուութիւնը առաջնորդելու:

Իզնիմիս հասնելուն պէս, տեղւոյն Վեր. Հայրերուն և Աւագներուն կողմէ կը դիմաւորուին և կառքերով կ'առաջնորդուին մատաւոր դպիկները կ'երգին Հրուսիմաւը, Ն. Արհիպատուութիւնը բիշ մը աղօթելէ յետոյ, խօսքը ներկաներուն ուղղելով

շնորհակալութիւն յայնքեց և հաղորդեց անոնց Ամեն.
Հոգ. Տիրոջ ողջոյնն ու. օրհնութիւնը:

Հետեւեալ օրը հանդիւար պատարագ մատուց
Ն. Արհիպիսկոպոսութիւնը. բազմութեամբ լի էր մտ-
տուար: Ներկայ էին տեղւոյն Մեծ. ժողովրդապետ
Հ. Աւետիք Գալստիանէ և իրեն օգնական Հ. Խորէն
Սինանեանէ զատ նաև Վ. Վ. Հ. Հ. Մետրոպ Սահակ-
եան Բերայի Մխիթարեանց վանատան Մեծաւորը,
Բենիկ Եամանաճեան, Յարութ. Աստուրեան, Եփրեմ
Աբրահամեան, Եղիշարգ Արքեպիսկոպոս. ժողովրդապետ
Պարտիզակի, Եսայի Տաշեցի, Արսէն Ազիկեան, Գրի-
գոր Այալեան, Եկած էր նաև Գեր. Անտոն Վ. Բա-
քէնտեան, Մեծ. ժողովրդապետ Քաղկեդոնի:

Օրուան պատշաճ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ
Արհի. Պատարագչը:

Երեկոյն ժամը կին կատարուեցաւ հիմնօրհնե-
լի արարարութիւնը՝ մեծահանգէս շքով, ընթեր-
կայութեամբ Վեր. Հ. Մետրոպ Վ. Սահակեանի և
Գեր. Անտոն Վ. Բաքէնտեանի, և արարողապետա-
լի Գեր. Ռաֆ. Վ. Էքմէքճեանի: Ներկայ էին
բոլոր հաւատացեալները:

Օգոստ. 22ին Ս. Պատարագչէն յետոյ՝ աջահա-
մարտի եկան տեղւոյն քարեպտշտ հաւատացեալները:
Կէսօրէն յետոյ Ն. Արհիպիսկոպոսութիւնը ընկերակցու-
թեամբ տեղւոյն Վեր. ժողովրդապետին, այցելու-
թիւն դարձուց անոնց որ եկած էին քարի դալուստի:

Հետեւեալ օրը առտուն Վեր. Հ. Աւետիք Գա-
լստիանի և Վեր. Հայրեհան անոնց կողմէ Ն. Արհի-
պիսկոպոսութիւնը և իր Գեր. հաղեկիցը առաջնորդուե-
ցան նաւամատուց և յաւաքեցան Պարտիզակի
Գիւղաքաղաքին մօտ զիրենք գիւմարեւելու եկան Վ.
Վ. Հ. Հ. Սերունեան և Կանյի Տաշեցի և այլք: Եկե-
ղեցւոյն որ մօտեցան, զանգակները սկսան հնչել: Դը-
պրները Հրաւարարութիւնը, որ աղօթեց և ապա քա-
ջալերակոն և շնորհաւորական խօսքեր ուղղեց ներ-
կաններուն և օրհնեց զանոնք: Յետոյ յարգալիր ընդու-
նելութիւն տեղե ունեցան Առաջնորդարանին մէջ:

Արեւիկ առաւօտ Ն. Արհիպիսկոպոսութիւնը ձայ-
նուար պատարագ մատուց, հոգե ուն. քարոզ մի խօ-
սեցաւ և հոգեհանգիստ կատարեց: Յիշատակութեան
արժանի է Կարաջ գոտին յաջողակութիւնը որ ամէ-

նուն հիացում առթեց: Այս հանդէսները քաղցր և
անհնչելի տալուարութիւն մը ձգեցին թէ՛ Ներկայիս
և թէ Պարտիզակի ժողովրդեան սրտին մէջ:

Կէսօրէն վերջ Ն. Արհիպիսկոպոսութիւնը Ս. Յ.
Կուսանաց Կարգի վանատանը այցելեց: Ապա փոխ-
դարձ այցելութիւն տուաւ քարի գալուստ մաղթելու
եկողներուն:

Հետեւեալ օրը առտուն Ն. Արհիպիսկոպոսու-
թիւնը հրաժեշտ տալով Վ. Հայրեհան որ մինչեւ
գիւղաքաղաքին դուռ ողջիւրթի եկեր էին, վերա-
դարձաւ Գեր. Էքմէքճեան Վ. ին հետ:

Աւելորդ չըլլար յիշել թէ Մխիթ. Միսրանու-
թեան Վ. Հայրեհան յատուկ պատուասիրութիւնը,
նոյն օրերուն մէջ, մանաւանդ հանգէպ Արհի. Կ. Պ.
Փոխանորդ Գերապայժառին, արժանավայել եղած էր
իր ամէն պարագաներով:

Սրտանց կը մաղթենք որ Վեր. Մխիթ. Հայրեհ
իրենց կրօնաւորական սուրբ կոչման եռանդով աշխա-
տին Աստուծոյ փառքին, Կ. Ս. Եկեղեցւոյն պայծա-
ռութեան և հաւանք փրկութեան համար:

* Գիտութեամբ սուսեր և զրպարաութիւններ
են այն ամէն լուրերը, ինչպէս նաև վերջերս Մխիթ.
գալորդներու վրայ տարածուածները, զորոք թշնամի
թերթեր գրգռութեան համար կը շարունակեն հրա-
տարակից հետեւելով Վրդթերի և անոր աշակերտներուն
ծանօթ նշանաբանին. «Ստեցէք և շարունակ ստեցէք»:

Եկեղ. իշխանութիւնը Մշայ Մխիթ. գալորդներուն
փակման հրաման տուած չէ. և իւր ճի մօտը հսկող է
հասարակութեան տղաց ուղղափառ կրթութեան և
մատուորական զարգացման:

Ներկայ գեկոյցը միանգամ ընդ միշտ պատասխան
թող ըլլայ այգօրինակ գրգռիչ զրպարաութիւններու:

* Օգոստ. 26ին Ս. Աննայի տօնին առթիւ Արհի.
Ռաքսեան Կ. Պ. Փոխանորդը Պատարագ մատուց Ս.
Յ. Կուսանաց Ս. Աննա Որբանոցին մատուին մէջ:

Ն Ե Բ Բ Ի Ն Գ Ո Ր Ծ Ե Ը

Վը հաւատուելի թէ կալուածներու փոխանցմանց
գործողութեանց համար արուած վեց ամսուան պայ-
մանագրով որ սկստաւ. 28ին կ'աւարտէր, երկարածե-
լուած է վեց ամիս ևս Նախարարաց Խորհուրդին կողմէ:

* Պուրկարիոյ և օսմ. կառավարութեան միջեւ
բանակցութիւններ սկսած են: Կը յուսացուի որ ի մօ-
այց համաձայնութիւն մը կնքուի Էսթրիէի խորհին
մասին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Դեպքերէն սկզբունքներ	545
Մահացու կիւնան	547
Իմպսուրեան սկզբանց վրայ բարոյական և պատմական խորհրդածութիւններ	548
Հին արմէնաւոր վաւերացումներ	551
Երկրաւոր ակտիւ	552
Լուի Վէյտ	553
Եօթնեակ Բիւսոնի	554
Սուրբ Սիրս Բիւսոնի	556
Գարօլիք Մեղնէպի Էսապար	556
Տեղեկագրական	558

ԱՐՏՈՒՄՆԵՐ

ՅՈՒՂ. Ծ. Վ. ԿԵՏԻԿԵԱՆ

ՏՆՈՒՄ-ԽՈՐԱԿՈՒՄՆԵՐ

ԳԵՐԴ. Ծ. ՎԱՐԴ. ԹԵՐԶԻՊԱՆԵԱՆ

Տպագր. Կ. Ս. Եմանգանց Եաքարաբերքի, Բերա, Պայրամ փողոց թիւ 6, Կ. Պոլիս

Երանելի Տէր Կոմիտաս Քահանային վարքը, առանձին
հրատարակուեցաւ ընտիր թուղթի վրայ, մաքուր տպագրու-
թեամբ և երեք պատմական պատկերներով:

Փափաքելի է որ ամէն Հայ Կաթողիկէ ունենայ այս գե-
ղեցիկ մատենիկը, որուն միակ նպատակն է ծանօթացնել ամէ-
նուն Երանելի Նահատակին գերազանց բարեմասնութիւնները, և,
անոր ջերմեռանդութիւնը ծաւալելով, հրաւիրել ամէնուն վրայ
անոր բարեխօսութեան անզուգական արգիւնքները:

Գիւն 5 դահեկրան, էջ 144 ստուր թղթակազմ

Գրքոյկիս երեք պատկերները, 1. Տէր Կոմիտաս քահանա-
յական զգեստով և իր շիրիմը, 2. Տէր Կոմիտաս դատաւորին առ-
ջև, 3. Դիտատումը, առանձին ալ կը ծախուին. մեծաքանակ գր-
նոդներու, գոհացուցիչ գեղջ:

ԿԸ ԾԱՆՈՒԻ «Տարրական Սկզբունք Քրիստոնէական Վար-
դապետութեան» հաստատեալ եկեղեցական իշխանութենէ եւ
կիրառութիւնը հրամայեալ: Բաղկացած է 136 էջերէ: Գին, ա-
մուր թղթակազմը 2 դհկն.:

ԲԱԺԱՆԴՐԻԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— Թուրքոյ համար, տարեկան՝ 40 դիկ. արծ. վեցամսեայ՝ 20.—
 յէկ թիւ՝ 1 դիկ.:— Արամայեւան՝ հար. ճր. 10. վեցամս. 5.— Վհարման՝ կանխիկ են:
 ՀԱՅՅԷ.— Կարողիկե Արճազանգ, Քերա, 5 Պայրամ փողոց, 5, 4. Պայիս:

GATOGHIGUE ARTZAKANK

Péra, 5 Rue Baïram 5

Constantinople

ԾԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.— 1.— Արճազանգ կը նրաստակուի Շարաք օրերը: 2.— Խմբագրութիւնը պարտաւորեալ չէ անգլախառ կամ անգլոթիսիք նրաստակի իրեն ղրկուած ո՛ր եւ է յօդուած: 3.— Կեղծանունով ղրկուած յօդուածներու հեղինակը կը պարտի իր իսկական անունը ծանուցանել Խմբագրութիւն: 4.— Չեռագիրներ եւ չեն դարձուիլ: 5.— Զօդուածներու ձեռագիրները պէտք է գումար ըլլան թուղթին մէկ կողմը միայն: 6.— Ծանուցանաց համար մասնաւոր պայմանագրութիւնք կը կատարուին: 7.— Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է անհրաժեշտ երկու դրամեկանի ճամբանայրու ի միասին ղրկել:

ՏՊԱՐԱՆ Կարոյիկե Արճազանգի Քերա, 5 Պայրամ փ. 5: Տպարանս դառ անճապնի եռիս եւ ի վիճակի է որ եւ իցէ տպարանս զորոց համար: Կը տպուին ամեն շաբաթ ծանուցումներ, գիւրեր, տեսներ, հրաւիրագիրներ, քարտեր, քարտ-տետներ, մատաղներ, եւն., եւն.: Դիւներ ամսացեալ կը տպու մասն են: Դեղեցկագիտական ճանաչի եւ տպարանս մատուցեալ կողմանէ յանձնարողներ անտարաքիս զոն պիտի մնան: